

BASIN BÜLTENİ

**TRABZON MİLLETVEKİLİ
M. AKİF HAMZAÇEBİ'NİN**

2005 MALİ YILI GELİR BÜTÇESİ ÜZERİNDE TBMM GENEL KURULUNDA CHP GRUBU ADINA YAPTIĞI KONUŞMANIN ÖZETİ

- ✓ **Türk toplumu, 2005 yılında, 2004 yılında ödediğinden 5 katrilyon lira daha fazla vergi ödeyecektir.**

2005 yılı bütçesinde, bütçenin faiz dışındaki harcamalarında 2004 yılına kıyasla 2005 yılında yüzde 17,8'lik bir artış vardır; 84 katrilyon liralık harcamadan 99 katrilyon liraya ulaşacak bir harcama söz konusudur. Bunu, sabit rakamlarla, millî gelirin bir oranı olarak ifade edecek olursak, 2005 yılında, 2004 yılına kıyasla millî gelirin yüzde 0,8'i oranında bir harcama artışı söz konusudur. 2005 yılı bütçesinde harcamalarda meydana gelen bu artışın hangi kaynaklarla karşılanacağına baktığımızda, şöyle bir tablo karşımıza çıkmaktadır: Vergi gelirlerinde, 2005 yılında, 2004'e göre yüzde 18,4 oranında bir artış vardır. Hükümetin 2005 yılı enflasyon hedefi nedir, yüzde 8; 2005 yılı büyüme hedefi nedir, yüzde 13; bunları topladığımız zaman, millî gelir açısından deflatör dediğimiz kavramı buluruz, 13,4 eder. Yani, millî gelirin büyüme oranı olan yüzde 13,4 ile yüzde 18,4 arasındaki 5 puanlık fark, topluma yeni getirilecek vergileri işaret etmektedir. Bu 5 puanlık farkın tutarı tam 5 katrilyon liradır. Türk toplumu, 2005 yılında, 2004 yılında ödediğinden 5 katrilyon lira daha fazla vergi ödeyecektir. Bu, vergi yükünde 1 puanlık artış demektir; yüzde 23,7'lik vergi yükü, 2005'te yüzde 24,7'ye çıkmaktadır. 1 puan eşittir 5 katrilyon lira.

- ✓ **Hükümetin, vergi sisteminde adaleti sağlamak gibi bir kaygısı olmadığı ortadadır.**

Vergi sisteminin adil olup olmadığını ölçmekte kullanılan bir ölçü dolaysız vergilerin ayırımıdır. Yani, harcamalar üzerinden alınan vergilerin toplam vergiler içerisindeki ağırlığı nedir? Adalet ve Kalkınma Partisi, hükümeti devraldığı anda, toplam vergi gelirleri içerisinde dolaylı vergilerin payı yüzde 66'ydı. Yani, AKP hükümeti devraldığı anda, Türkiye'de adil bir vergi sistemi yoktu. Hükümetin iddiası, bu vergi sistemini adil hale getirmek, vergi ödemeyen kesimleri vergi verir hale getirmek ve vergi politikası yoluyla gelir dağılımını iyileştirmektir. Ancak, Hükümetin yaptığı, yüzde 66 oranındaki dolaylı verginin payını, 2004 sonunda, yüzde 70'e çıkarmak olmuştur. 2005 yılına baktığımızda 2005 yılı bütçesinde, harcamalar üzerinden alınan Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi gibi dolaylı vergilerin payının yüzde 73 olduğunu görmekteyiz. Bunun, adalet kavramıyla bir ilgisi yoktur. Hükümetin, vergi sisteminde adaleti sağlamak gibi bir kaygısı olmadığı ortadadır.

- ✓ **Hükümet, yüzde 6,5 faiz dışı fazla hedefini tutturma uğruna toplumdaki kesimler arasındaki vergi adaletsizliğine göz yummakta, bu adaletsizliği daha da artırmaktadır.**

Dolaylı vergilerde önemli bir artış var. Bunun alt dağılımına baktığımızda, Özel Tüketim Vergisinde, enflasyon hedefiyle, büyüme hedefiyle orantılı olmayacak ölçüde bir artış olduğunu görmekteyiz. Petrol ürünlerinden alınan, akaryakıt ürünlerinden alınan Özel Tüketim Vergisinde yüzde 31 oranında artış var. Sigara ve diğer tütün mamulleriyle, alkollü içkilerden alınan Özel Tüketim Vergisinde yüzde 37 oranında artış var ve dayanıklı tüketim malları dediğimiz, buzdolabı gibi, televizyon gibi eşyaların Özel Tüketim Vergisinde de, Hükümet, 2005 yılında yüzde 107 oranında artış planlamıştır. Bunların, adalet kavramıyla bir ilgisi olmadığını, Hükümetin yüzde 6,5 faiz dışı fazla hedefini tutturma uğruna toplumdaki kesimler arasındaki vergi adaletsizliğine göz yumduğunu, bu adaletsizliği daha artırdığını görüyoruz.

- ✓ **Hükümet, Özel İşlem Vergisini daimi hale getirmiştir.**

Adalet ve Kalkınma Partisi topluma neler vaat etmişti? Seçim beyannamesinde şöyle bir ifade vardı: “Yeni vergiler getirmek kolaycılığına gidilmeyecektir”. Bunda, çok ince bir şekilde, önceki hükümetin eleştirisi var; önceki hükümetler, sürekli, yeni vergi, ek vergi getirmek gibi bir kolaycılığa gitmişlerdir. Evet, doğru, artık, vergi sistemini böyle bir kolaylıktan kurtarıp, gerçekten, kamunun ihtiyaç duyduğu gelirler var ise, bunların politikasını oluşturup, uygulamaya koyup, vatandaşları, bir sabah uyandığında bir ek vergi sürpriziyle karşı karşıya bırakmamak gerekir.

Peki, Hükümet ne yapmıştır? Bakıyoruz; önceki Hükümetin deprem sonrasında geçici bir süre için getirdiği Özel İşlem Vergisini kaldırmıştır. Onu kaldırmış, o kapsamdaki vergiye tabi olan işlemleri, Damga Vergisi ve Harçlar Kanununun içine alarak daimi hale getirmiştir. Evet, hükümet, bu konuda, gerçekten, sözünü tutmuştur, ek vergiyi daimi hale getirerek, artık, ek vergi getirmek gibi bir kolaycılığa gitmemiştir.

- ✓ **Hükümet Özel İletişim Vergisini de daimi hale getirmiştir.**

İkinci olarak yaptığı nedir? Deprem sonrasında getirilen özel iletişim vergisi vardı, geçici bir dönem içindi. Hükümetin, hükümet programında “haberleşme üzerindeki vergiler hafifletilecektir, kaldırılacaktır” şeklinde açık seçik beyanı vardır.

Evet, Hükümet Özel İletişim Vergisini kaldırmıştır; yani, geçici olan bu vergiyi daimi hale getirmek suretiyle, vergi sistemini bir ek vergi yükünden kurtarmıştır. Hükümet bu anlamda da sözünü tutmuş, bu vergiyi daimi hale getirerek, ek vergi gibi yamadan vergi sistemini kurtarmıştır.

- ✓ **Hükümet “vergiyi tabana yaymak” deyince, 18 milyon Telekom abonesinin evine her ay telefon faturası göndermek suretiyle Özel İletişim Vergisini tahsil etmek olarak anlamıştır.**

Hükümet, Temmuz ayında çıkarmış olduğu bir yasayla, vatandaşın evindeki sabit telefondan yapmış olduğu konuşmaları da Özel İletişim Vergisi kapsamına almıştır. Telekom’un Türkiye’de yaklaşık 18 000 000 abonesi vardır, herhalde hükümetimiz “vergiyi

tabana yaymak”deyince, bu 18 000 000 kişinin evine her ay telefon faturası göndermek suretiyle Özel İletişim Vergisini tahsil etmek olarak anlamıştır.

Özel İletişim Vergisi, Telekom hasılatından Maliyece alınan payın karşılığı olamaz. Yetkililer diyorlar ki: Telekom’un hasılatından Hazine yüzde 15 oranında pay alıyordu; biz, o payı kaldırdık, onun yerine Özel İletişim Vergisini koyduk. Siz, bu hasılat payını kaldırarak bunun yerine bu vergiyi getiriyorsunuz belki ama, bunun geçerli olabilmesi için Telekom’un tarifede o miktar indirimine gitmesi lazım. Biz bunu Temmuz ayında o yasayı çıkarırken de söylemiştik.

Bugün Telekom hasılatına baktığımızda, bu tarifede böyle bir indirimin olmadığını görmekteyiz. Hükümet bir şekilde vazgeçtiği o hasılatı, Telekom’un hasılatı olarak yine tahsil etmekte, öte taraftan da, sabit telefonlardan yüzde 25 oranında bir Özel İletişim Vergisini almaktadır.

Hükümetin 2005 yılı bütçesinde Özel İletişim Vergisi için öngördüğü artış oranı yüzde 51,3’tür. Biraz önce, diğer özel tüketim vergilerindeki enflasyonu ve büyümenin üzerindeki artışları da çarpıcı rakamlarıyla ortaya koymuştum.

✓ **İlk defa bu hükümet döneminde, akaryakıt ürünleri üzerindeki vergi yükü Avrupa Birliği ortalamalarının üzerine çıkmıştır.**

Hükümet “enerji kaynakları üzerindeki vergi yükü azaltılacaktır” vaadinde bulunmuştu. Akaryakıt, en önemli enerji kaynaklarından biridir. Akaryakıt üzerindeki vergilere baktığımızda, ilk defa bu hükümet döneminde, akaryakıt ürünleri üzerindeki vergi yükünün Avrupa Birliği ortalamalarının üzerine çıktığını görmekteyiz. Avrupa Birliği ortalaması yüzde 66 civarındadır, bu vergi yükü Türkiye’de yüzde 70’leri aşmıştır.

✓ **Hükümet, 2005 yılında akaryakıt üzerinden alınacak Özel Tüketim Vergisi düzeyiyle, petrol fiyatında meydana gelecek olan, gelmekte olan ucuzluğu pompa fiyatına yansıtmayı düşünmemektedir.**

Petrol fiyatı uluslararası piyasada bir dönem yükseldi; 55 dolara çıktı; ama, bu, tekrar 40 doların altına, 36-37 dolara indi. Kısa bir dönem için fiyatın 55 dolara yükselmiş olması, akaryakıt üzerindeki vergi yükünün bir açıklaması olamaz. 2005 yılı bütçesi için, hükümet, bu vergileri 40 dolarlık bir rakam üzerinden hesaplamıştır. Bunun anlamı, hükümet, 2005 yılında akaryakıt üzerinden alınacak Özel Tüketim Vergisi düzeyiyle, petrol fiyatında meydana gelecek olan, gelmekte olan ucuzluğu pompa fiyatına yansıtmayı düşünmemektedir.

✓ **Katma Değer Vergisi indirimi tüm sektörler ve vatandaşa mal edilmelidir. Aksi takdirde bu indirim vatandaşa yansımaz.**

Sayın Başbakan geçen hafta vergi indirimi paketi olarak üç grupta bazı indirimler açıkladı. Birinci olarak, bazı mal ve hizmetlerin Katma Değer Vergisi oranlarında indirimle gidilmesi planlanmıştır. Bu indirimler 1 Ocak 2005’te yürürlüğe girecektir. Tabii ki, vergi indirimleri, özellikle Katma Değer Vergisi indirimleri, sonuçta, vatandaşa yansıdığı ölçüde vatandaş açısından olumlu sonuçlar yaratacaktır. Bu, hiç tartışmasızdır. Ancak, devletin elinde, vergi indirimi nedeniyle fiyatların o miktar kadar düşmesini sağlayabilecek olan araçlar yoktur. Zaten, piyasa ekonomisinde, devletin böyle araçlarının olması

düşünülemez. Bu noktada yapılması gereken, bu indirimlerin gerçekten vatandaşa yansiyabilmesi için, kamunun, devletin, Maliye Bakanlığının, ilgili birimlerin, tüm sektörlerle; yani, o mal ve hizmetleri üreten sektörlerle, onunla ilgili meslek örgütleriyle birlikte, olayı, bir kampanyaya dönüştürerek, bunu, kamuoyuna, o sektörlerle ve vatandaşa mal etmektir. Aksi takdirde, bu indirim vatandaşa yansımaz; sonuçta, amacından uzaklaşmış olur.

✓ **Kurumlar Vergisi oranı zaten 2003 yılında yüzde 30a inmişti ama çıkarılan bir yasa ile 2004 yılında uygulanmamıştı.**

Sayın Başbakanın açıklamış olduğu ikinci indirim, Kurumlar Vergisindeki 3 puanlık indirimdir. “Yüzde 33 oranındaki Kurumlar Vergisi yüzde 30’a inmektedir” demiştir. Ancak, bu konu, 2003 yılında Sayın Maliye Bakanımız tarafından kamuoyuna açıklanmıştı. Meclisin kabul ettiği bir yasayla, fon dahil yüzde 33 olan Kurumlar Vergisi oranı yüzde 30’a inmişti. Daha sonra, yüzde 30’a inmiş olan bu oran, Hükümetin tekrar çıkarmış olduğu bir yasayla, 2004 yılı için uygulanmadı; 2004 yılında tekrar yüzde 33’e çıktı. Yani, bu, daha önce kamuoyuna açıklanmış olan bir indirimdi.

✓ **En üst gelir grubundaki vergi tarifesini 5 puan indirmek devrim midir?**

Üçüncü ve önemli bir indirim, Gelir Vergisinde indirimdir. Sayın Başbakanın açıklamasına göre, Gelir Vergisi tarifesindeki en yüksek oran 5 puan indirilmektedir. Bunun anlamı, beyannameli Gelir Vergisi mükelleflerinde yüzde 45’lik oran yüzde 40’a inmektedir. Ücret geliri elde eden mükelleflerde de, en yukarıdaki yüzde 40’lık oran yüzde 35’e inmektedir. Bu, gerçekten, üzerinde iyi tartışılması gereken bir indirimdir. Yani, en üst gelir grubundaki -ki, vergi tarifesinde, bugün, bu, 140 milyar lirayı aşan gelir elde edenler için söz konusudur- 140 milyar lirayı aşan gelir elde eden mükellefler için vergi oranı yüzde 45’ten yüzde 40’a indirilmiştir. Eğer ücretliyse, bu oran yüzde 40’tan yüzde 35’e inmiştir.

Bu indirimlerin belki bütünü Sayın Başbakan açıklıyor; ama, Gelir Vergisinin en üst tarifesindeki yüksek gelir unsurları için 5 puanlık indirimi “devrim” olarak açıklamayı, ben, doğrusu anlayabilmiş değilim; oldukça yadırgıyorum.

Ne oluyor bu 5 puanlık indirimle; bir örnek vereyim; 1 trilyon lira gelir elde eden bir mükellefin vergisi, şu anda 437 100 000 000 lirayken, bu indirim sonucunda, bu mükellefimiz 393 520 000 000 lira ödeyecektir; yani, bu mükellefimiz 43 580 000 000 lira daha az vergi ödeyecektir; 1 trilyon lira gelir elde eden bir mükellefimizin 43 500 000 000 lira daha az vergi ödemesi söz konusudur.

Peki, bu bir devrim midir; buna gerçekten sevinmek mi gerekir; bilemiyorum.

✓ **Vergi indirimleri, bütün kesimleri ilgilendirecek ölçüde yapılırsa bir anlam ifade eder. Bu düzenlemede toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren bir vergi indirimi yok.**

1998 yılında Gelir Vergisi tarifesi, bütün gelir unsurları için ve bütün dilimler esas alınarak, en alttaki dilimden en yüksek dilimdekine, en düşük orandan en yüksek orana kadar indirilmiştir. Yine Kurumlar Vergisi indirilmiştir; ama, o zaman bile, o hükümet, bunu “devrim” olarak nitelememişti. Bu “Gelir Vergisi tarifesinde bir iyileştirme” olarak

açıklanmıştı ve o indirimden bütün gelir unsurları, geliri az olsun çok olsun, herkes yararlanmıştı. Şimdi, burada, sadece, yüksek gelir unsuru yararlanıyor; kamu çalışanları, özel sektörde çalışanlar, esnaf, serbest meslek erbabı, küçük tüccar gibi, toplumun dar ve orta gelirli kesimlerini ilgilendiren bir vergi indirimi yoktur.

✓ **Türkiye’de bütçenin fazla vermesi söz konusu değil. Peki, nereden karşılanıyor bu vergi indirimleri?**

Bu indirimleri, özellikle Gelir ve Kurumlar Vergisi indirimlerini, bir de şu açıdan değerlendirebiliriz: Sonuçta, vergi indirimleri, o vergi gelirlerinde bir azalmaya yol açar. Eğer, bütçenin bir gelir fazlası yoksa, indirimlerden kaynaklanan bu vergi geliri kaybını başka gelirlerle karşılamak zorundasınız veya harcamaları kısmak suretiyle karşılamak zorundasınız.

Gelir Vergisi tarifesindeki indirimin yarattığı bu gelir kaybı nereden karşılanıyor? Hükümetin vergi indirimiyle yaptığı, bu vergi yükünün dağılımını değiştirmek olmuştur; yüksek gelir gruplarının ödeyeceği vergi, tüketicilerin, vatandaşların omuzlarına yüklenmiştir; yapılan, yükün kaydırılmasından ibarettir.

✓ **Vergi indirimleri yaparken, bu vergilerin toplam vergi hâsılatında bir kayıp meydana getirmemesi gerekir**

Küreselleşen bir dünyada yaşıyoruz. Böyle bir dünyada, ekonomiler, giderek, birbirleriyle daha iç içe oluyor, ilişkileri daha çok artıyor, coğrafi sınırlar gevşiyor. Böyle bir tabloda, ülkelerin, yüksek vergi oranlarıyla devam etme şansları yok. Türkiye de yüksek vergi oranlarıyla devam edemez. Tabii ki, bütün gelir unsurlarını dikkate alarak, bu tarifeleri, gerçekten, yeniden düzenlemek gerekir. Aksi takdirde, rekabet ettiğiniz ülkelerden daha yüksek bir orana sahip olursanız, bu, sizin piyasanızı, yatırımınızı, yatırım için uygun ortamı bozar.

Fakat, vergi indirimlerini yaparken, bu vergilerin toplam hâsılatında bir kaybın meydana gelmemesi gerekir Yani, Gelir Vergisinde meydana gelen indirimin yarattığı kaybın, yine, Gelir Vergisi içerisinde, başka düzenlemelerle, telafi edilmesi gerekir. Bütün Avrupa Birliği ülkeleri öyle yapmaktadır.

Bakalım, bizde nasıl, Avrupa Birliğinde nasıl? Toplanan vergilerin millî gelire oranlarını vereceğim, millî gelir olarak da gayri safî yurtiçi hasılayı kullanıyorum. Türkiye’de, Gelir Vergisinin millî gelire oranı, 2000 yılında yüzde 7.2’dir, 2001 yılında yüzde 7.7’dir, 2002 yılında yüzde 5.5 olmuş, düşmüş, 2004 yılında yüzde 4.7 olmuş, 2005 yılında da yüzde 4.5 olması planlanıyor yani giderek düşüyor.

✓ **Türkiye’de toplam vergi hasılatında Katmadeğer Vergisinin payı artıyor, Özel Tüketim Vergisinin, toptan vergiler içerisindeki payı artıyor; ama, buna karşılık, Gelir Vergisinin ve Kurumlar Vergisinin toplam vergi geliri içerisindeki payı düşüyor. Bu son derece adaletsiz bir yapıdır.**

Dünyada, diğer ülkelerde de Gelir Vergisi oranları iniyor, Kurumlar Vergisi oranları iniyor. Avrupa Birliğinde, Gelir Vergisi hasılatının millî gelire oranı 2000 yılında yüzde 9.8’lik olan oran, 2002 yılında 9.2’ye inmiştir. Daha eski yıllara gidersek, bu oranlarda, daha eski yıllardan bugüne, önemli düşüşler yoktu.

Kurumlar Vergisi açısından, yine, durum aynıdır. Türkiye’de, 2000 yılında yüzde 2.4 olan oran, 2005 yılında yüzde 1.85’e inmektedir. Avrupa Birliğinde, bu oran, 2000 yılında yüzde 3.6, 2002 yılında yüzde 3.3’tür. Geçmiş yıllarda, bu oran, örneğin, 1980 yılında yüzde 2.6’dır, 1995 yılında yüzde 2.8’dir, giderek daha artmış oran bile söz konusudur.

Bizde tam aksi söz konusudur. Katmadeğer Vergisinin payı artıyor, Özel Tüketim Vergisinin, toptan vergiler içerisindeki payı artıyor; ama, buna karşılık, Gelir Vergisinin ve Kurumlar Vergisinin toplam vergi geliri içerisindeki payı düşüyor. Bu son derece adaletsiz bir yapıdır.

✓ **Hükümet bugüne kadar kayıtdışını önleyecek hiçbir tedbiri uygulamaya koyamamıştır.**

Hükümet, 2000 yılından beri uygulanmakta olan bir programı aynen uygulamaktadır. 2001 yılı krizi olmuştu, kriz sonrası, yeni bir program uygulanmaya başlandı, o programı aynen devam ettiriliyor. Bu programın esası, hepimizin bildiği gibi, kamunun belli bir düzeyde faizdışı fazla vermesidir. 2003 yılından itibaren bu faizdışı fazla değişiyor; 2003’te 21 katrilyon olmuş, 2004’te 22 katrilyon, 2005’te de 24 katrilyon lira olması planlanmaktadır.

Kısa dönemde fazla gelir elde etme ihtiyacı, bizim vergi sistemini bozmaktadır, çarpıtmaktadır. Doğru olan nedir? Çözüm nedir? Çözüm, kayıtdışını vergi altına almaktır. Hükümet bu konuda iddialı olmuş; ama, bugüne kadar kayıtdışını önleyecek hiçbir tedbiri uygulamaya koyamamıştır. “Nereden buldun”u kaldırmıştır. Kaldırılabilir. Bir görüştür; ama, onun yerine geçebilecek bir başka önlem uygulamaya koymak gerekir.

Maalesef, böyle bir önlem uygulamaya konulmamıştır ve hükümet çareyi nede bulmuştur? Hükümet, çareyi, maalesef, her gün örneklerine tanık oluyoruz; vatandaşı, mükellefi sıkıştırmakta, onu tehdit etmekte bulmuştur. Bugün, mükellefler vergi denetim elemanları tarafından ziyaret edilerek matrah artırmaya veya açığa fatura kesmeye zorlanmaktadır. Bu üzücü duruma Maliye Bakanlığının son vermesi ve gerçekten Türk vergi sistemini de, artık kayıtdışını vergilemek suretiyle, ekvergi getirmek, sürekli dolaylı vergilere yüklenmek gibi bir çarpıklıktan kurtarmak gerekir.

Kamuoyunun bilgisine sunulur.